Lieta Nr.A420695210

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Jelgavā 2011.gada 27.oktobrī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese S.Ozola,

piedaloties pieteicējam *E.R.*, pieteicēja pārstāvim *I.J.* un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvei *S.S.*,

atklātā tiesas sēdē Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *E.R.* (turpmāk – pieteicējs) pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonu faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku, veicot pieteicēja personas apskati 2010.gada 9. un 12.aprīlī, un atlīdzinājuma noteikšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) ģenerāldirektore, izskatot pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu, 2010.gada 8.jūnijā pieņēma lēmumu Nr.27.3.2/29744 (turpmāk – Lēmums), ar kuru atstāja negrozītus VID Muitas pārvaldes Kurzemes muitas kontrolpunktu daļas Ventspils ostas muitas kontroles punkta 0311 muitas maiņas vadītāja 2010.gada 9. un 12.aprīļa lēmumus par personas apskates veikšanu pieteicējam un noraidīja pieteicēja prasību par materiālā un morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

Lēmumā secināts turpmāk minētais.

[1.1] Lēmumi par personas apskates veikšanu pieteicējam 2010.gada 9. un 12.aprīlī pieņemti atbilstoši Muitas likuma prasībām un saskaņā ar VID Muitas pārvaldes direktora 2010.gada 4.marta pilnvaru Nr.1025; tie ir tiesiski un pamatoti.

[1.2] 2010.gada 9. un 12.aprīļa lēmumus par personas apskates veikšanu pieteicējs ir parakstījis, tādējādi apliecinot, ka iepazinies ar minēto dokumentu saturu. Tāpat minēto lēmumu (protokolu) ailē „Personas apskatei atļautā persona" ir pieteicēja paraksts, kurš apliecina, ka viņam ir izskaidrotas tiesības un pienākumi.

[1.3] Muitas amatpersonu rīcība ir bijusi tiesiska un pamatota, bet pieteicēja lūgums atlīdzināt kaitējumu nav pamatots.

[2] Administratīvajā rajona tiesā 2010.gada 12.jūlijā saņemts pieteicēja pieteikums, kurā viņš lūdz atzīt par prettiesisku VID amatpersonu faktisko rīcību, veicot pieteicēja personas apskati 2010.gada 9. un 12.aprīlī, kā arī atlīdzināt pieteicējam kaitējumu Ls8490, to pamatojot ar šādiem argumentiem:

[2.1] Muitas darbiniekiem nebija nekāda pamata veikt pieteicēja un nomātās automašīnas apskati, jo pieteicēju neviens neinformēja par apskates veikšanas iemeslu. Līdz apskates pabeigšanas brīdim pieteicējam nav bijis zināms, ko muitas darbinieki meklēja.

[2.2] Pieteicēja personas apskate 9. un 12.aprīlī notikusi, pārkāpjot Muitas likuma 15.panta otrās daļas prasības, jo apskate veikta dienesta telpā, kura bija savienota ar angāru, kurā notiek transportlīdzekļu apskate un kura neatbilst sanitārajām un higiēnas prasībām, kā arī apskati veica persona, kura nav ārstniecības persona.

[2.3] 9.aprīļa lēmums par personas apskates veikšanu pieņemts nevis Ventspils ostā, bet Ventspils pilsētas slimnīcā. Savukārt abi lēmumi nav pamatoti ar Muitas pārvaldes direktora izdotu pilnvaru. No Lēmuma nav secināms, ka iemesls pārbaudei un apskatei bijis tikai VID dienesta suņa izrādītā pastiprinātā interese par pieteicēju un automašīnu. Nav nevienas norādes, ka lēmumi par personas apskates veikšanu pieņemti, pamatojoties uz muitas amatpersonas dienesta ziņojumu par personas apskates nepieciešamību.

[2.4] Muitas darbinieki nav izskaidrojuši pieteicēja tiesības. Tāpat neviens nepiedāvāja labprātīgi uzrādīt paslēptās preces, neskatoties uz minēto, ka pieteicējs neko aizliegtu nav vedis. Apskates protokolos nav ieraksta par to, ka pieteicējam tiek piedāvāts labprātīgi izdot paslēptās preces vai vielas.

[2.5] Nav ievērota Muitas likuma 18.panta sestā daļa, jo 9.aprīļa personas apskates protokolā Nr.001 norādīts, ka protokolam pievienots pielikums Nr.1, bet 12.aprīļa personas apskates protokolā Nr.002 norādīts, ka pielikumā nekas nav pievienots. Personas apskates protokoliem nav pievienots muitas amatpersonas dienesta ziņojums un pieteicēja muitas deklarācija, kas liek secināt, ka tādi dokumenti neeksistē.

[2.6] Veicot pieteicēja nepamatotu aizturēšanu, apskati un transportlīdzekļa nepamatotu pārbaudi, muitas darbinieki pārkāpuši konstitucionālās tiesības, konkrēti, Satversmes 90., 91., 92., 94., 95., 98.pantu, tādējādi pieteicējam nodarot gan materiālu, gan morālu kaitējumu kopsummā Ls 8490.

[3] VID (turpmāk arī – iestāde) rakstveida paskaidrojumos tiesai pieteicēja pieteikumu uzskata par nepamatotu un noraidāmu, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem un papildus paskaidrojot turpmāk minēto.

[3.1] 2010.gada 9. un 12.aprīlī pieteicēja personas apskates, kā arī viņa nomātās automašīnas padziļinātās fiziskās kontroles veikšanas pamatā bija saņemtā informācija, ka persona, iespējams, slēpj pie sevis preces, kuru pārvietošana pāri valsts robežai ir aizliegta, kā arī VID dienesta suņa izrādītā pastiprinātā interese par pieteicēju un viņa automašīnu. Saskaņā ar *A.A.* 2010.gada 21.maija paskaidrojumu, pieteicējam liecinieku klātbūtnē pirms personas apskates veikšanas izskaidrota kārtība, kādā veidā apskate tiks veikta. Savukārt apstāklis, kādēļ notiek šāda veida pārbaude – pārbaudāmajai personai nav izpaužams, jo tā ir ierobežotas pieejamības informācija.

[3.2] Telpa, kurā pieteicējam veica personas apskati, atbilst sanitārajām un higiēnas prasībām, un ir atsevišķi norobežota telpa. Turklāt pieteicējs par savu argumentu nav pārliecināts, izsakot pieļāvumu, ka minētā telpa nevarēja atbilst sanitārajām un higiēnas prasībām. 2010.gada 9.aprīļa personas apskate veikta Ventspils pilsētas slimnīcā, un 2010.gada 12.aprīļa personas apskate veikta VID Muitas pārvaldes Kurzemes muitas kontrolpunktu daļas Ventspils ostas muitas kontroles punkta 0311 atsevišķā, nodalītā telpā. No lietas materiāliem – 2010.gada 9.aprīļa personas apskates protokola, 2010.gada 12.aprīļa personas apskates protokola neizriet, ka būtu notikusi pieteicēja ķermeņa izmeklēšana, līdz ar to arī muitas amatpersonām nebija pamata pieaicināt ārstniecības personu.

[3.3] 2010.gada 9.aprīļa un 12.aprīļa lēmumos par personas apskates veikšanu redzama skaidra norāde, ka *A.A.* lēmumus pieņēmis saskaņā ar Muitas likuma 16.panta pirmo daļu, pamatojoties uz 2010.gada 4.marta pilnvaru Nr.1025. Lietas materiālos esošie dienesta ziņojumi satur informāciju par personas apskates veikšanas nepieciešamību (muitas uzrauga *O.I.* 2010.gada 9.aprīļa dienesta ziņojums, 1.maiņas muitas vadītāja *A.A.* 2010.gada13.aprīļa dienesta ziņojums).

[3.4] Minētie protokoli nesatur iebildes, piezīmes vai sūdzības par personas apskates procesa gaitu no pieteicēja puses. Līdz ar to pieteicēja iebildumiem, kas radušies vēlākā laika periodā nav piešķirama izšķiroša nozīme, kā iebildumiem, kas būtu radušies personas apskates laikā.

[3.5] Lietas materiāli satur muitas amatpersonu dienesta ziņojumus, tāpat minētajā lietā ir iekļauti lēmumi par personas apskati, ar kuriem atsevišķi iepazīstināts pieteicējs. Savukārt, attiecībā uz lietas materiāliem pievienojamām muitas deklarācijām norādāms, ka pieteicējs nebija pieteicis muitas procedūru, līdz ar to izriet, ka muitas deklarāciju pieteicējs pats nav pildījis un tādu dokumentu personas apskates protokolam nav iespējams pievienot.

[3.6] No pieteikuma nav saprotams, kādā veidā VID pārkāpis norādītos Satversmes pantus. Pieteicējs pieteikumam nav pievienojis nekādus pierādījumus, kas pamatotu materiālā un morālā kaitējuma rašanos pieteicēja norādītajā apmērā.

[4] Tiesas sēdē pieteicējs prasījumu uzturēja, pamatojoties uz pieteikumā norādītajiem argumentiem. Papildus pieteikumā norādītajam pieteicējs un viņa pārstāvis paskaidroja, ka pieteicējs iepriekš netika informēts, ka notiks padziļinātā pārbaude; par to, ka muitas amatpersonām jau iepriekš ir bijusi zināma informācija par pieteicēju; ka 9.aprīļa lēmums par personas apskati pieņemts Ventspils slimnīcā, bet ne muitas zonā, bet šādu lēmumu jāpieņem pirms personas apskates un brīdī, kad tiek saņemta informācija par pieteicēju.

Pieteicējs, atbildot uz tiesas jautājumiem par apstākļiem, kas bija pamatā pieteicēja neapmierinātībai ar muitas apskati, atbildēja, ka tas saistīts ar to, ka bez viņa uz kuģa palika viņa sieva un bērns, kuri bija uztraukušies, kā arī tas, ka viņš uzskatīja, ka šādai apskatei jānotiek advokāta klātbūtnē, ka viņš ir runājis pa telefonu un tas, viņaprāt, muitas darbiniekiem sagādājis neērtības. Pieteicējs uzskatījis, ka tas ir pazemojoši, ka viņam likuši nolikt telefonu. Šo iemelsu dēļ pieteicējam palika slikti un viņš lūdzis izsaukt ātro palīdzību.

Pieteicējs, norādot uz morālā (personisko) kaitējumu, paskaidroja, ka tas saistās ar dēla veselībai un viņa paša veselībai nodarīto kaitējumu; mantiskais zaudējums radies, jo pieteicējs kā privātpersona ir bankrotējis, jo kredītsaistību termiņi ir pārsniegti.

[5] Tiesas sēdē iestādes pārstāve prasījumu neatzina, norādot uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumos ietverto pamatojumu. Papildus iestādes pārstāve paskaidroja, ka cilvēciski ir saprotams, ka šāda situācija (muitas apskate) nav patīkama, bet tas nenozīmē, ka tā ir prettiesiska. Pirms pārbaudes persona netiek informēta par pārbaudes pamatojumu, jo šī ir operatīvā darbība, pamatojoties uz operatīvo informāciju. No lietas materiāliem neizriet, ka pieteicējam būtu veikta ķermeņa (cilvēka iekšienes) apskate. Lēmums par personas apskati tiek pieņemts pirms reāli tas tiek darīts, kā arī jebkuru muitas darbību var veikt visā Latvijas teritorijā – jo tā visa ir ES muitas teritorija.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, izvērtējot lietas materiālus kopsakarā ar tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem un liecinieku liecībām, atzīst, ka pieteikums ir noraidāms pilnībā.

[7] Tiesa lietā konstatē šādus faktiskos apstākļus un pierādījumus:

[7.1] 2010.gada 8.aprīlī plkst. 20.40 MKP muitas amatpersona *O.I.* saņēmis darba uzdevumu, ka veicama padziļināta fiziskā kontrole pieteicējam un automašīnai IVECO ar numura zīmi */reģistrācijas numurs/*, kas šķērso Latvijas Republikas robežu, izmantojot prāmju līniju Ventspils-Nineshamna, kontroles pamatojums NIV011256 no 15.12.2009. (lietas 56.lapa);

[7.2] Ventspils pilsētas slimnīcā Muitas maiņas vadītājs *A.A.* 2010.gada 9.aprīlī pieņēmis lēmumu par pieteicēja personas apskates veikšanu, kurā apskati uzdeva veikt vecākajam muitas uzraugam *D.K.* (lietas 50.lapa);

[7.3] 2010.gada 9.aprīlī sastādīts personas apskates protokols Nr.001, kurā konstatēts, ka pie pieteicēja aizliegtas vielas, preces neatrodas (lietas 51.-53.lapa);

[7.4] 2010.gada 9.aprīlī sastādīts muitas apskates akts Nr.V10/064, no kura parakstīšanas pieteicējs atteicās, norādot, ka parakstīs, kad būs ieradies viņa advokāts. Pieteicējam izsaukta ātrā medicīniskā palīdzība, un viņš nogādāts Ventspils slimnīcā (lietas 54., 55.lapa);

[7.5] 1.maiņas muitas vecākais muitas uzraugs *O.I.* 2010.gada 9.aprīļa dienesta ziņojumā norāda, ka 2010.gada 8.aprīlī plkst. 20.20, veicot pieteikto personu un automašīnu analīzi, konstatējis, ka VID Muitas kriminālpārvaldes Informācijas vadības daļas NIV011256 sarakstā iekļauts pieteicējs, saskaņā ar kuru, ja pieteicējs šķērso Latvijas Republikas robežu, jāveic personas un transportlīdzekļa padziļināta kontrole. Par minēto informēti muitas fizisko personu kontroles veicošie darbinieki (lietas 35.lapa);

[7.6] 2010.gada 12.aprīlī plkst.21.30 MKP muitas amatpersona *O.I.* saņēmis darba uzdevumu, ka veicama padziļināta fiziskā kontrole pieteicējam, kas šķērso Latvijas

Republikas robežu, izmantojot prāmju līniju Ventspils-Nineshamna, kontroles pamatojums NIV011256 no 15.12.2009. (lietas 59.lapa);

[7.7] Ventspils ostas MKP 0311 muitas maiņas vadītājs *A.A.* 2010.gada 12.aprīlī pieņēmis lēmumu par pieteicēja personas apskates veikšanu, kurā apskati uzdeva veikt vecākajiem muitas uzraugiem *I.B.* un *G.K.* (lietas 39.lapa);

[7.8] 2010.gada 12.aprīlī sastādīts muitas apskates akts Nr.V10/066, kas ir turpinājums muitas apskates aktam Nr.V10/066, un kurā konstatēts, ka pieteicēja veselības stāvokļa pasliktināšanās dēļ, kravas furgonam IVECO ar valsts numuru */reģistrācijas numurs/* nav iespējams veikt padziļināto fizisko kontroli (lietas 44. - 49.lapa);

[7.9] 2010.gada 12.aprīlī sastādīts personas apskates protokols Nr.002, kurā konstatēts, ka pieteicēja apģērbā un personīgajās mantās aizliegtas vielas nav konstatētas (lietas 41., 42.lapa);

[7.10] 1.maiņas muitas vadītājs *A.A.* 2010.gada 13.aprīļa dienesta ziņojumā norāda, ka 2010.gada 12.aprīlī plkst. 21.00 vecākais muitas uzraugs *O.I.*, veicot pieteikto personu un automašīnu analīzi, konstatējis, ka VID Muitas kriminālpārvaldes Informācijas vadības daļas NIV011256 sarakstā iekļauts pieteicējs, saskaņā ar kuru, ja pieteicējs šķērso Latvijas Republikas robežu, jāveic personas un transportlīdzekļa padziļināta kontrole. Par minēto sastādīts darba uzdevums veikt padziļināto fizisko kontroli pieteicējam un NIV011256 sarakstā minētajiem transportlīdzekļiem, ja ar kādu no tiem pārvietojas pieteicējs. Plkst. 23.10 SIA „Noord natie Ventspils terminmāls" 3.caurlaidē pieteicējam veikta fiziskā kontrole, izmantojot dienesta suni, kas apmācīts narkotiku meklēšanā, un uzrādījis iespējamo narkotisko vielu klātbūtni. Pieteicējs nogādāts MKP 0311 kontroles angārā personas apskates veikšanai., kur pieteicējam veikta personas apskate pieaicināto personu un advokāta *I.J.* klātbūtnē. Pieteicēja apģērbā un personiskajās mantās aizliegtas vielas vai priekšmeti nav konstatēti. Pēc apskates pieteicējs devās uz prāmi „Ask" (lietas 37., 38.lapa);

[7.11] 1.maiņas muitas vadītājs *A.A.* 2010.gada 21.maija paskaidrojumā norāda, ka 2010.gada 8.aprīlī plkst. 20.50 saskaņā ar saņemto informāciju no VID MP Kurzemes MKP daļas Ventspils ostas MKP 0311 vecākā muitas uzrauga *O.I.* un pieteikuma veidlapas konstatēts, ka pieteicējs un automašīna IVECO 4910 ar valsts numuru */reģistrācijas numurs/* novirzāmi padziļinātai muitas kontrolei (MKP 0311 angārā). Pirms muitas kontroles veikšanas pieteicējs ignorējis muitas darbiniekus un nepakļāvās viņu norādei nesarunāties pa mobilo tālruni, kā arī atteicās to novietot uz galda. Pieteicējs atteicies atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem, kā arī atteicies sadarboties ar muitu, vēlējies pamest muitas kontroles angāru, ja netikšot pieaicināts advokāts muitas kontroles procesa laikā. Ap plkst.22.35 ieradies *I.J.*, kurš stādījies priekšā kā pieteicēja advokāts. *I.J.* pēc būtības centās kavēt muitas kontroli, savukārt pieteicējs turpināja sarunāties pa mobilo tālruni un ignorēja muitnieka vairākkārtējus aicinājumus nesarunāties pa mobilo tālruni, lai varētu veikt muitas kontroli un personas apskati. Ap plkst.22.50 pieteicējs sāka sūdzēties par veselības stāvokli, lūdza izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību, kas arī tika izdarīts. Ātrās medicīniskās palīdzības brigāde pieteicēju izmeklēja, un pēc pieteicēja lūguma pieteicēju nogādāja slimnīcā. Pieteicēja personas apskate veikta slimnīcā pieaicināto personu – pašvaldības policijas darbinieku klātbūtnē. Pieteicējam izskaidrota personas apskates veikšanas secība. Pēc apskates pieteicējs nogādāts atpakaļ muitas kontroles punktā, jo pēc mediķu teiktā, pieteicējam nav nepieciešamības palikt slimnīcā. Muitas kontrolpunktā ap plkst.02.25 pieteicējs atkal sāka sūdzēties par veselības stāvokļa pasliktināšanos, tādēļ pieteicējam tika izsniegtas lietas materiālu kopijas un atļauts braukt mājās. Līdz ar to nebija iespējams veikt padziļināto fizisko kontroli automašīnai IVECO 4910 ar valsts numuru */reģistrācijas numurs/*. Minētā automašīna pieteicēja klātbūtnē tika noplombēta. Savukārt 2010.gada 12.aprīlī ap plkst. 21.00 vecākais muitas uzraugs *O.I.*, veicot uz prāmi „Ask" pieteikto personu un automašīnu analīzi, konstatēja, ka VID Muitas kriminālpārvaldes Informācijas vadības daļas NIV011256 sarakstā iekļauts pieteicējs, saskaņā ar kuru, ja pieteicējs šķērso Latvijas Republikas robežu jāveic personas un transportlīdzekļa padziļinātā kontrole. Pieteicējs pārbaudīts ar suni, kurš apmācīts narkotiku meklēšanā, un suns uzrādīja iespējamo narkotisko vielu klātbūtni. Pieteicējs nogādāts MKP 0311 kontroles angārā personas apskates veikšanai, un viņam pieaicināto

personu un advokāta *I.J.* klātbūtnē veikta personas apskate. Pieteicēja apģērbā un personiskajās mantās aizliegtas vielas vai priekšmeti nav konstatēti. Pēc apskates pieteicējs nogādāts uz prāmja „Ask" (*lietas 31-34.lapa*);

[7.12] 2010.gada 13.maijā VID saņemts pieteicēja apstrīdēšanas iesniegums, kurā pieteicējs, apstrīdot muitas darbinieku 2010.gada 9. un 12.aprīlī veikto darbību tiesiskumu, norādījis analoģisku apstākļu un argumentu izklāstu kā pieteikumā tiesai (*lietas 28.-30.lapa*).

[7.13] Lieciniece *I.O.* tiesas sēdē paskaidroja, ka pieteicēju pazīst jau daudzus gadus, esot ģimenes draugi. Saistībā ar 2010.gada 9.aprīļa notikumiem lieciniece paskaidroja, ka vakarā pieteicējs viņai pazvanījis un viņai šķitis, ka pieteicēja balss ir satraukta, viņš nervozējis un stāstījis par to, ka viņam steidzīgi ir vajadzīgs advokāts un vajadzīga palīdzība. Pati pieteicēju nesatika, bet satikusi advokātu, kas lūdzis, lai viņu ielaiž pie pieteicēja, bet viņam neļāva. Viņa kopā ar advokātu sēdēja uzgaidāmajā telpā. Lieciniece apliecināja, ka viņa izsaukusi ātro palīdzību, jo pieteicējs viņai teicis, ka viņam paliek slikti.

[7.14] Liecinieks *G.K.* tiesas sēdē paskaidroja, ka viņš ir VID Kurzemes muitas kontrolpunkta Ventspils ostas vecākais muitas uzraugs un atceras pieteicēju, veicot darba pienākumus 2010.gada 9. un 12.aprīlī. No Muitas kriminālpārvaldes, kas nodarbojas ar riska analīzi, bija saņemta informācija, ka persona jānovirza uz fizisko kontroli, bet šāds dokuments netiek uzrādīts personai – tā ir ierobežotas pieejamības veidlapa, kas netiek uzrādīta; notiek dokumentu kontrole un intervēšana. Pieteicējs tika novirzīts uz kontroles angāru, lai veiktu automašīnas kontroli. Angāra telpās pieteicējs sāka runāt pa telefonu un uz aicinājumu nolikt telefonu un piedalīties kontrolē atteicās, turpināja runāt. Tika izsaukts kinologs, lai piedalītos kontrolē. Tajā brīdī, kad tas tika darīts, pieteicējs teica, ka viņam paliek slikti un ka ir jāizsauc ātrā palīdzība. Šajā laikā nekādas darbības netika veiktas, jo pieteicējs staigāja un runāja pa telefonu, tad pieteicējs paziņoja, ka viņam ir slikti. Pēc mediķu apskates pieteicējs uzstāja, ka vēloties, lai izmeklē un vēlas doties uz slimnīcu. Muitas darbinieki brauca līdzi. Pieteicējs tika nogādāts slimnīcā. Slimnīcā tika nolemts veikt personas apskati. Tika izsaukta pašvaldības policija kā pieaicinātie un veikta personas apskate, sastādot apskates protokolu. Pēc tam pieteicēju nogādāja atpakaļ kontroles punktā, lai veiktu automašīnas kontroli. Ierodoties kontroles punktā, pieteicējs atkal sūdzējās par veselību, līdz ar to automašīnas apskate atlikta. 12.aprīļa apskatē piedalījās pilnvarotais pārstāvis. Pieteicējs tika novirzīts uz fizisko kontroli, bet ne aizturēts, - kurā jābūt klāt arī pašai personai, arī telefonam. Telpa, kur notika apskate atbilst prasībām, tā nav caurstaigājama.

[7.15] Liecinieks *K.P.* tiesas sēdē paskaidroja, ka ir vecākais muitas uzraugs un atceras pieteicēju. Pieteicējs tika novirzīts uz kontroli, pārbaudīja personīgās lietas – drēbes, somas. Pats personas apskatē nepiedalījās, rakstījis un piefiksējis darbības.

[7.16] Liecinieks *A.A.* tiesas sēdē paskaidroja, ka uz informācijas pamata bija dots uzdevums pārbaudīt pieteicēju, transportlīdzekli, ar kuru viņš pārvietojās, un novirzīt viņu uz pārbaudi. Saņemot šādu informāciju, identificējām pieteicēju, mums ir prāmja manifests, pēc kura mēs tālāk atlasām personu, vai tāda brauc vai nebrauc. Mēs redzam, ka uz prāmja ir persona, kas minēta uzdevumā, dodamies uz turieni, lai varētu veikt kontroli. Lēmuma pieņemšana notiek tajā brīdī, kad viņš tiek attransportēts uz muitas kontroles angāru – tad tiek sastādīts lēmums par personas apskates veikšanu. Pirms nolēmuši uzsākt pieteicēja apskati, viņš visu laiku runājis pa telefonu. Uz prasību nolikt telefonu uz galda, pieteicējs to ignorēja, līdz ar to process ieildzis. Tad pieteicējs teica, ka viņam ir nepieciešams advokāts. Tad tika izsaukts kinologs, lai varētu pārbaudīt iespējamo narkotisko vielu klātbūtni, bet līdz tam (personas apskatei) netika, jo pieteicējs to ignorēja. Pēc tam pieteicējs pateica, ka viņam paliek slikti un vajag medicīnisko palīdzību. Atbrauca mediķu brigāde un pārbaudīja pieteicēja veselības stāvokli, bet tā kā pieteicējs uzstāja, ka vēlas braukt līdz mediķiem uz slimnīcu, pieteicējs tika aizvests uz slimnīcu. Muitas amatpersonas brauca kopā ar mediķiem, lai iespējams varētu tur veikt personas apskati. Uzaicināto personu – pašvaldības policijas darbinieku klātbūtnē veikuši personas apskati. Pēc apskates pieteicēju nogādājuši atpakaļ uz kontroles angāru, kur pieteicējs atkal sūdzējās, ka viņam ir veselības problēmas. Tāpēc nevarēja veikt automašīnas pārbaudi. Arī tika pieņemts lēmums par personas apskati, jo vēl joprojām minētais uzdevums, sazinoties ar tā sastādītājiem, bija aktīvs un bija jāizpilda. Uz tā

pamata pieteicējs tika novirzīts uz pārbaudi. Tika pieaicināts liecinieks – viena uzņēmuma pārstāvis un otrs bija no Valsts robežsardzes. Suņi, kas piedalās apskatē, ir apmācīti, viņi nav agresīvi un netiek rīdīti virsū. Suns aposta to vietu, kuru kinologs viņam piedāvā un tad suns nereaģē vai ir termins „atzīmē". Ja suns saož šo vielu klātbūtni, tad attiecīgi kā viņš ir mācīts, atzīmē (rej, apsēžas, apguļas). Telpas, kur veic personas apskati, ir oficiāli apstiprināta darba vieta. Lēmums par personas apskati bija pieņemts, bet nebija iespējams to veikt. Par lēmuma pieņemšanas procesu liecinieks norādīja, ka 8.aprīlī ir saņemta informācija un uzdevums, bet tas, kurā datumā persona pārvietosies, ir atkarīgs, kurā maiņā, kurš maiņas vadītājs pieņems šo lēmumu. 8.aprīlī strādāja pavisam cits cilvēks, viņš nevarēja pieņemt lēmumu un pilnvarot šo personu veikt personas apskati, ja viņš tajā dienā nestrādā. Lēmums tiek pieņemts tieši pirms personas apskates veikšanas. Šajā gadījumā lēmums bija jāpieņem piespiedu kārtā slimnīcā nevis muitas angārā. Ja personas apskate būtu veikta muitas angārā, tad lēmums būtu pieņemts muitas angārā. Šajā gadījumā notika transportēšana uz pilsētas slimnīcu. Liecinieks norādīja, ja viņš nevar pārliecināties par advokāta dokumentiem, tad nav iespējams pieļaut šādas personas piedalīšanos procesā.

[7.17] Liecinieks *I.B.* tiesas sēdē paskaidroja, ka pieteicēju redzēja 12.aprīlī, kad viņš bija norīkots uz pasažieru caurlaidi, lai veiktu kontroli. Pieteicējs tika pārbaudīts ar suni un kinologs ziņoja, ka suns uzrāda iespējamu narkotisko vielu klātbūtni pie šīs personas. Tad persona tiek novirzīta uz muitas kontroles angāru, tad tiek pieņemts lēmums par personas apskati.

[7.18] Liecinieks *A.L.* tiesas sēdē paskaidroja, ka pieteicēju atceras, kad tika pieaicināts piedalīties apskatē Ventspils slimnīcā. Personas apskatē tika noņemts apģērbs un veikta apskate.

[7.19] Liecinieks *A.Z.* tiesas sēdē paskaidroja, ka pieteicēju nepazīst, bet ir redzējis viņu muitā – tika veikta pieteicēja apskate, kurā viņš piedalījies kā liecinieks. Pārkāpumus nav saskatījis. Pieteicējam tika jautāts, lai novelk apģērbu un tad to apskata. Ķermeņa apskate netika veikta. Telpā atradās galds, krēsls.

[7.20] Liecinieks *M.M.* tiesas sēdē paskaidroja, ka pieteicēju nepazīst, bet viņš bija uzaicināts piedalīties personas apskatē. Telpa, kur notika apskate, viņaprāt, ir atbilstoša.

[8] Saskaņā ar likuma „Par Valsts ieņēmumu dienestu" 1.un 2.panta 2.punktu Valsts ieņēmumu dienests īsteno muitas politiku un kārto muitas lietas. Savukārt Muitas likuma 3.pantā ir noteikts, ka Valsts ieņēmumu dienests, īstenojot muitas politiku, veic muitas kontroli; 7.pants noteic, ka muitas amatpersonu pieņemtie lēmumi, dotie rīkojumi vai izvirzītās prasības ir jāizpilda visām muitas kontrolei pakļautajām personām; atbilstoši likuma 9.panta trešajai daļai, veicot muitas kontroles pasākumus, muitas amatpersonas veic muitas kontroli visā Latvijas Republikas teritorijā.

Muitas likuma 15.- 18.pantā (*redakcijā, kas bija spēkā pieteicēja apskates brīdī*) ir noteikta kārtība, kādā veicama personas apskate muitas kontroles zonā.

Lietā nav strīds par to, ka muitas kontroles – personas apskates rezultātā nekādi pārkāpumi – aizliegtas vielas, preces vai lietas pie pieteicēja netika konstatēti. Pieteicēja iebildumi vērsti uz to, ka VID Muitas pārvaldes Kurzemes muitas kontrolpunkta Ventspils ostā muitas amatpersonu (turpmāk – muitas amatpersonas) rīcība, 2010.gada 9. un 12.aprīlī veicot muitas kontroles procedūras pieteicēja apskatē, bija prettiesiska, jo nav ievērota lēmuma par personas apskates pieņemšanas kārtība, kā arī apskate veikta neatbilstošos apstākļos.

[9] Sākotnējie lēmumi par personas apskates veikšanu 2010.gada 9. un 12.aprīlī pamatoti ar Muitas likuma 16.panta pirmo daļu.

Muitas likuma 16.panta pirmā daļa noteic, ka, pamatojoties uz muitas amatpersonas dienesta ziņojumu par personas apskates nepieciešamību, rakstveida lēmumu par personas apskati pieņem muitas iestādes vadītājs vai viņa pilnvarota amatpersona. Lēmumā par personas apskati norāda tās amatpersonas vārdu, uzvārdu un amata nosaukumu, kura ir pilnvarota izdarīt personas apskati.

Pieteicējs uzskata, ka šādu lēmumu pieņemšanai nebija tiesiska pamata, jo viņam netika paziņots, kāpēc notiek apskate, viņš netika informēts, ko muitas darbinieki meklēja, kā arī 2010.gada 9.aprīļa lēmums pieņemts Ventspils slimnīcā; lēmumos nav norāde, ka muitas maiņas vadītājam *A.A.* būtu pilnvarots pieņemt šādus lēmumus; lēmumos nav norādes, ka tie pieņemti, pamatojoties uz muitas amatpersonas dienesta ziņojumu. Tāpat pieteicējs norādījis, ka viņam netika izskaidrotas viņa tiesības un netika piedāvāts labprātīgi uzrādīt paslēptās preces.

Tiesa, izvērtējot lietā esošos materiālus un uzklausot tiesas sēdē sniegtos paskaidrojumus un liecinieku liecības, konstatē, ka pieteicēja iepriekš norādītie apgalvojumi ir nepamatoti.

[9.1] Pirmkārt, konkrētajā gadījumā, pieteicēja personas apskate nenotika, pieteicējam noformējot muitas deklarāciju, deklarējot mantas vai preces, kas būtu pakļaujamas kontrolei. Izskatāmajā lietā pieteicēja personas apskate un transportlīdzekļa padziļinātā fiziskā apskate veikta, pamatojoties uz darba uzdevumu, kas savukārt izdots saskaņā ar muitas iestādē saņemto operatīvo informāciju (kontroles pamatojums 15.12.2009. NIV011256 – *skat. lietas 36.lapa*). Līdz ar to šī informācija ir uzskatāma par pietiekamu pamatu pieteicēja apskates veikšanas nepieciešamībai, kas aizstāj iespējamo muitas amatpersonas dienesta ziņojumu.

Kā tika noskaidrots tiesas sēdē, ne iestāde, ne tiesa šajā lietā nevērtē šīs operatīvās informācijas saturu, tajā iekļauto ziņu apjomu un pamatojumu, jo atbilstoši Operatīvās darbības likuma normām operatīvās darbības pasākumu gaitā iegūtā informācija ir klasificējama kā ierobežotas pieejamības informācija vai valsts noslēpuma objekts. Līdz ar to tā nav pārbaudāma šīs lietas ietvaros.

[9.2] Vērtējot to, vai muitas amatpersonai, pirms tā pieņem lēmumu par personas apskati, ir iepriekš jābrīdina vai jāiepazīstina persona par to, ka pret viņu var tikt pieņemts šāds lēmums vai jādot iespēja personai izpildīt pienākumu labprātīgi, tiesa norāda šādus apsvērumus.

Tiesa nepiekrīt pieteicējam, ka konkrētajā gadījumā, saņemot iestādē operatīvo informāciju, uz kuras pamata tika veikti muitas kontroles pasākumi, pirms personas apskates veikšanas muitas kontroles zonā, būtu bijis jānoskaidro pieteicēja viedoklis vai Muitas likuma 16.panta pirmajā daļā paredzētais lēmums jāpieņem kādu laiku iepriekš, par to vēl informējot pieteicēju. Šādā situācijā zustu šāda lēmuma pieņemšanas jēga. Jo, informējot personu par iespējamo kontroles pasākumu veikšanu attiecībā uz pieteicēju vai pie viņa esošajām lietām (precēm), kuru pārvietošana pāri valsts robežai ir aizliegta, iestāde pieļautu, ka šīs lietas vai preces tiek noslēptas vai kādā citādā veidā padarītas nepieejamas tām personām, kuru pienākumos ietilpst kontrolēt normatīvo aktu ievērošanu muitas jomā.

Proti, ne katrā gadījumā, it sevišķi veicot muitas kontroles procedūras, persona tiek iepriekš brīdināta par veicamajām muitas kontroles procedūrām vai lēmumam būtu jābūt noformētam kā atsevišķam dokumentam, jau saņemot iestādē noteikta satura informāciju par pieteicēju. Šādā gadījumā svarīgi ir, lai persona, pirms tiek uzsākta personas apskate un pieņemts lēmums par to, tiek informēta par to, kādas darbības pret viņu tiks uzsāktas.

[9.3] Attiecībā uz lēmuma pieņemšanas vietu un to, vai *A.A.* bija pilnvarots šādus lēmumus pieņemt, konstatējams turpmāk minētais.

Kā jau iepriekš norādīts, saskaņā ar Muitas likuma 9.panta trešo daļu, veicot muitas kontroles pasākumus, muitas amatpersonas veic muitas kontroli visā Latvijas Republikas teritorijā. Ņemot vērā, ka pieteicēja veselības problēmu dēļ viņa personas apskate nevarēja notikt muitas kontroles zonā – Ventspils ostā, lēmums par personas apskati tika pieņemts Ventspils slimnīcā muitas amatpersonu klātbūtnē. Līdz ar to tiesa nekonstatē, ka 2010.gada 9.aprīļa lēmuma pieņemšanas vietai būtu izšķiroša (būtiska) nozīme un tā saturs būtu savādāks, ja tas tiktu pieņemts kādā citā Latvijas Republikas vietā. Savukārt, no abiem - 2010.gada 9. un 12.aprīļa lēmumiem skaidri un nepārprotami ir redzams, ka *A.A.* tos pieņēmis, pamatojoties uz 2010.gada 4.martā izsniegto pilnvaru Nr.1025. Tas, ka šī pilnvara nav pievienota lietas materiāliem, nerada tiesai šaubas par šāda dokumenta esību.

[9.4] Par to, ka pieteicējs netika iepazīstināts ar viņa tiesībām un viņam netika piedāvāts labprātīgi uzrādīt paslēptās preces, norādāms turpmāk minētais.

Kā izriet no lietas materiāliem, pieteicējs, parakstot gan 2010.gada 9.aprīļa lēmumu un 2010.gada 9.aprīlī noformēto personas apskates protokolu, gan 2010.gada 12.aprīļa lēmumu un personas apskates protokolu, nav norādījis uz kādiem apstākļiem, kas, viņaprāt, nebūtu ievēroti vai liegtu pieteicējam saprast notikušās kontroles būtību. Šādi apstākļi nav konstatējami arī no liecinieku tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem – ka pieteicējs nebūtu apzinājies pret viņu vērstās muitas kontroles procedūras.

[10] Tiesību normās nav sīki reglamentētas muitas amatpersonu veicamās darbības, kontrolējot personu pārvietošanos pāri muitas kontroles zonu robežām. Tomēr, lai tiesa varētu konstatēt, ka muitas amatpersonu rīcība būtiski aizskāra privātpersonas tiesības vai tiesiskās intereses, ir jākonstatē šo darbību neatbilstība tiesību normām, piemēram, Muitas likumā vai likumā „Par Valsts ieņēmumu dienestu" noteiktajām muitas amatpersonu tiesībām un APL procesuālo tiesību normām, vai arī jākonstatē rupjas atkāpes no sabiedrībā pieņemtiem priekšstatiem par muitas amatpersonu rīcības pieļaujamām robežām.

Konkrētajā gadījumā no pieteikumā ietvertajiem argumentiem, pieteicēja un pieteicēja pārstāvja tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem un liecinieku liecībām ([7.14]-[7.17]) tiesa nekonstatē, ka muitas amatpersonu veiktajās darbībās būtu saskatāms būtisks pieteicēja tiesību vai tiesisko interešu aizskārums.

Tiesa, vērtējot lietas materiālus un liecinieku liecībās apstiprināto, konstatē, ka tieši pretēji – pieteicējs 2010.gada 9.aprīlī nav pakļāvies muitas amatpersonu likumīgajām prasībām un rīkojumiem, atteicies pakļauties muitas kontroles procedūrām. Arī neskatoties uz to, ka vēlāk pieteicējam radās veselības problēmas, tiesa neatrod saprātīgu izskaidrojumu pieteicēja un viņa pārstāvja pretenzijām pret muitas amatpersonām, ja pats pieteicējs sākotnēji izvairījās no muitas kontroles un neiesaistījās tajā. Proti, tiesai nav pamata apšaubīt muitas amatpersonu veiktās darbības, veicot muitas kontroli attiecībā pret pieteicēju.

Līdz ar to tiesa nesaskata tādus apstākļus, kas liecinātu par muitas amatpersonu nelabvēlīgo subjektīvo attieksmi pret pieteicēju – proti, no lietas materiāliem un liecinieku teiktā tiesas sēdē nav pamata secināt, ka pieteicējam dotie rīkojumi vai izvirzītās prasības muitas kontroles procesā būtu vērtējamas kā izņēmuma gadījums vai tieši pret pieteicēju vērsta darbība, kas liecinātu par iespējamo subjektīvo attieksmi. Tiesa ne no pieteikumā sniegtajām ziņām, ne no tiesas sēdē pieteicēja sniegtajiem paskaidrojumiem nekonstatē, ka muitas amatpersonu darbībās būtu rupjas atkāpes no sabiedrībā pieņemtiem priekšstatiem par muitas amatpersonu pieļaujamo rīcību personu apskates laikā. Tiesa arī atzīst, ka nav pamata konstatēt, ka pieteicējam kā personai, kas bieži šķērso valstu robežas (pēc pieteicēja teiktā), nebūtu saprotams personas apskates mērķis un kontroli veicošo personu statuss un pilnvaras muitas kontroles zonā.

Līdz ar to tiesa secina, ka pieteicējs nav norādījis uz apstākļiem un pierādījumiem, kas ļautu secināt, ka muitas amatpersonu darbības bija vairāk traucējošas vai aizskarošas, nekā tas būtu pieļaujams personas apskates ietvaros.

No faktiskajiem apstākļiem secināms, ka muitas amatpersonu darbības 2010.gada 9. un 12.aprīlī, veicot pieteicēja apskati, pirmkārt, bija vērstas uz normatīvā akta – Muitas likuma prasību izpildes pārbaudi, otrkārt – uz uzdotā darba uzdevuma izpildi.

[11] Tas, vai ir tiesiski aizsargājama pieteicēja interese, ka šādu iepriekš minēto muitas amatpersonu darbību rezultātā iespējams negatīvi neietekmētu pieteicēja ģimenes locekļu intereses vai pieteicēja veselību, ir vērtējams, vai muitas amatpersonu veiktā muitas kontroles procedūra notikusi tiesību normās noteiktajās pilnvaru robežās.

Tiesa jau iepriekš konstatēja muitas amatpersonām noteiktās tiesības un pienākumus, kas paredzēti likuma „Par Valsts ieņēmumu dienestu" un Muitas likumā [8]. Tāpat tiesa, vērtējot veiktās muitas kontroles procedūras attiecībā pret pieteicēju, secināja, ka muitas amatpersonu veiktajās darbībās nav konstatējams būtisks pieteicēja tiesību vai tiesisko interešu aizskārums ([9] –[10]).

Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst, ka nav pamata atzīt muitas amatpersonu faktisko rīcību, 2010.gada 9. un 12.aprīlī veicot pieteicēja apskati, par prettiesisku.

[12] Attiecībā uz citiem pieteicēja un pieteicēja pārstāvja izteiktajiem argumentiem tiesa detalizētāku to analīzi nesniegs, jo tas pēc būtības nevar mainīt šī nolēmuma saturu.

Vienlaikus tiesas ieskatā, apstāklis, ka pieteicējs bija izteicis lūgumu par advokāta klātbūtni, uzsākot muitas kontroles procedūras 2009.gada 8.-9.aprīlī, neliecina, ka muitas kontroles procedūras nav iespējams veikt bez pieteicēja advokāta klātbūtnes vai pretēji pašas personas gribai. Tiesa konkrētajā gadījumā nesaskata, ka tādējādi netiktu ievērots muitas kontroles veikšanas process, jo pretējā gadījumā, ja katrai personai muitas kontroles laikā būtu nodrošināma advokāta klātbūtne, tad vēl jo vairāk tiktu aizskartas ne tikai pašas pārbaudāmās personas intereses, bet arī citu personu intereses savlaicīgi veikt muitas kontroles procedūras un šķērsot muitas kontroles zonu robežas.

[13] No Administratīvā procesa likuma 92.panta un Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmās daļas izriet, lai personai rastos tiesības saņemt atlīdzinājumu, nepieciešams konstatēt, ka iestāde rīkojusies prettiesiski – izdevusi prettiesisku administratīvo aktu vai veikusi prettiesisku faktisko rīcību, vai arī jākonstatē iestādes bezdarbība.

Ņemot vērā to, ka tiesa nekonstatēja muitas amatpersonu prettiesisku faktisko rīcību, tad nav konstatējams arī pamats atlīdzināt personai mantisko zaudējumu, personisko un morālo kaitējumu. Tādējādi tiesa secina, ka iestāde ar Lēmumu pamatoti atteicās pieteicējam atlīdzināt mantiskos zaudējumus un morālo kaitējumu.

[14] Pastāvot šādiem iepriekš konstatētajiem apstākļiem tiesa atzīst, ka VID ģenerāldirektora 2010.gada 8.jūnija lēmums Nr.27.3.2/29744 ir tiesisks un pamatots, bet pieteicēja pieteikuma par Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonu faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku, veicot pieteicēja personas apskati 2010.gada 9. un 12.aprīlī, un atlīdzinājuma noteikšanu ir noraidāms pilnībā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. - 251.pantu, 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt pilnībā *E.R.* pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonu faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku, veicot pieteicēja personas apskati 2010.gada 9. un 12.aprīlī, un atlīdzinājuma noteikšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā.

Tiesnese S.Ozola